

§ 160. Kad fainneekš strahdneekus peespeesch algas maksas weetà fanemt preži waj zitas leetas, tad winsch par to ir strahpejams

ar 10 lihdi 300 rubleem, un bes tam winam jaatlidse ta zaur to notifuse skahde.

§ 161. Kad fainneekš nau wjadsiğa weetà par to finamu darijis, žil uš žetu fuga (laiwas) strahdneeku nomiruschi, waj žil faslimuschu nodohiti preeksch isdseedinaschanas, waj ari kad pee islahdeschanas treju deenu laikā nau meera teefnesim par uš žeta nomiruscheem finams darichts, lai par nomiruscha mantibu teefnesis, kas wjadsiğs, eewehro, tad wajaga

strahpes maksah 15 rublus par illatru nepeeteiktu (nepeemeldetu) strahdneeku.

§ 162. Kad kahda darba isweschana ir no fainneeka žitam kahdam žilwekam ustizeta, lai ari tam nau nekahdas pilnwara gramatas rohkā eedohas, tad wisa atbildeschana eeksch augšhejem nosajijumeem kriht uš scho ustizetu žilweku.

Dhtra nodata.

Strahpes, kahdas strahdneekem usleekamas.

§ 163. Kas pats preeksch žewis waj preeksch žita falschu darba gramatinu israksta, waj ari to ihsteno pahrgrohsa, waj ari kas tihscham bruhke pahrtaisito waj sweschu darba gramatinu, waj kas sawu gramatinu eedohd žitam preeksch bruhkeschanas, tee teek strahpeti pehz kriminal-noseegumu likumeem.

§ 164. Kad kahds melodams ir isteizis, ka winam darba gramatina nosuduse, tad winsch strahpejams ne wairak ka ar 15 deenahm aresti waj ar naudas strahpi no 5 lihdi 50 rubleem.

§ 165. Par kauschanohs un beskaumigu bahrschanohs pee darba waj uš struhgahm waj laiwahm, un par kauschanohs waj kahrtibas pahrlahpschanu, lai ari wafas laikā, fainneeka amatnize, kantori waj sehta waj ari nama preekscha, waj ari ta žilweka nama waj nama preekscha, kam usraudsiiba par darbeem un strahdneekem ustizeta, strahdneeki un amatneeki strahpejami:

ar aresti ne wairak par 7 deenahm waj ar naudas strahpi ne wairak par 25 rubleem.

§ 166. Par rupjibu waj zeetsirdigu nepaklaušibu, kas fainneekam parahdita, ka ari par rupjibu, kas fainneeka familijas lohzeekem, waj kas fainneeka weetneekam parahdita, kam usraudsiiba pahr strahdneekem ustizeta, wainigee strahpejami

ar naudas strahpi no 5 lihdi 25 rubleem.

§ 167. Kad fainneekš, wina familijas lohzeeki waj wina weetneekš no strahdneekem ar wahrdeem eewainoti (apbehdinati) waj apmeloti, tad strahdneeki strahpejami:

ne wairak ka ar weenu mehnesi arestu waj ar naudas strahpi ne wairak ka ar 100 rubleem; waj ari pehz meera teefnescha likuma § 135. ne wairak ka ar trihs mehnescheem aresti.

§ 168. Par strahdneekam ustizeta lohpa, materialu, darba rikku, waj žita fainneeka mantas samaitaschanu waj isnihzinaschanu, ir strahdneekam, kad tas zaur strahdneeka neumanibu jeb newihsojochanu notizis, ta skahde jaatlidssina un wehl:

strahpe janes no 1 lihdi 25 rubleem.

Bet kad schi samaitaschana tihschā prahta notifuse, tad strahdneekš strahpejams:

ar arestu ne wairak par mehnesi waj ar naudas strahpi no 10 lihdi 100 rubleem.

§ 169. Par tihschu notifuschu maschinas, fugu, laiwu, spihkeru faskahdeschanu strahdneeki strahpejami:

waj nu zeetumā uš tschetri lihdi astoneem mehnescheem, waj ari aresta uš septinahm deenahm lihdi trim mehnescheem eeleekami waj ar naudu lihdi 100 rubleem

§ 170. Pee patwafigas atstahschanahs, kad fainneekš tahs eeksch § 76 issajitas atlihdeschanas nepagehr, tad strahdneekam jazeesch:

naudas strahpe no 10 lihdi 60 rubleem.

§ 171. Kad fabrikas, waj kahdas buhwes, waj ari semkohpibas strahdneeki zaur ihpaschu norunu sawā starpā ar to noluhku, darba lihgumus preeksch laika lausch, lai darba deweju waretu peespeest, leelakas darba zenas doht, wainigee strahpejami:

pehz strahpes likumu § 1358.

§ 172. Kad diweju waj wairak fabriku strahdneeki ir ar tahdu noluhku norunas turejuschi, ka § 171. to issaka, tad faskubinataji waj wiswairak wainigee strahpejami:

ar zeetumu no 2 lihdi 4 mehnescheem.

§ 173. Kad strahdneeki waj amatneeki kahduš fabrikas noslehpusmus ispausch, waj kad schee kahdu teem ustizetu sihmejumu, musturi waj muduli bes fainneeka sinas nodohd sweschās rohkās, tad wainigee strahpejami

pehz strahpes likumu § 1355.

§ 174. Kad strahdneekš, darbā eestahdamees, flehpij, ka winam lipiga flimiba, tad winsch strahpejams:

ar naudu no 5 lihdi 25 rubleem.

§ 175. Kugu strahdneeki, kam uš waktš jastahw, ja schee schini laikā peedschruschi, strahpejami:

pehz strahpes likumu § 1266.

§ 176. Ja pohsta brihschōs, kad kugis waj laiwa waj plohstis grib bohja eet, strahdneeki neispilda fainneeka waj wina weetneeka, waj lohzmanā pawehles, tad wainigee, bes skahdes atlihdsinaschanas, wehl strahpejami:

ar aresti ne wairak par 15 deenahm waj ar naudas strahpi no 5 lihdi 50 rubleem.

§ 177. Wisōs tanis atgadijumōs, kad naudas strahpe, ka wina pehz schā likuma ussihmeta, nebuhs diweju nedeku laikā eemaksata, tad schi naudas strahpe pahrwehrschama par lihdsigu arestes strahpi.

§ 178. Meera teefnesis, nolikdamš naudas strahpi, tanī pašā laikā ari noleek arestes leelumu, ja naudas strahpe nebuhtu ismaksata. Areste teek nolikta par 10 rubl. 3 deenas. Kad naudas strahpe par 10 rubleem augstaka kaphj, tad par illatreem 3 rubl. 33 kap. teek weena deena arestes veelikta.

Kad ta nospreesta naudas strahpe ir ismaksata, tad lihdsiga areste tuhliht nobeidsahs.

§ 179. Pahrlahpschanas, kas eeksch §§ 158, 163, 169, 171, 172, 173 un 175 ussihmetas, peeder meera teefneschu un pagasta teesu sinaschanā.

Pee sihm. Pahrlahpschanas, kas 148, 149 un 151 §§ ussihmetas, tik tad pee meera teefnescheem peedalahs, kad pee strahpes aprehkinuma, pehz nepee-auguschu skaita, nesneedsahs pahrali par 300 rubleem.

§ 180. Pabrikahpſchanas, kaſ 152, 154, 156, 157, 160, 165, 166, 167, 168, 170, 171, 172, 173 un 174 §§ minetas, til tad ir ſtrahpejamaſ, kad taſ, kaſ zaur tahdahm pahrlahpſchanahm zeetiſ, to peepraſa.

Strahpeſ, kaſ par ſchahdahm pahrlahpſchanahm noſpreeſtaſ, atkriht, tilkiht abas puſeſ meeru derejuſchaſ.

Peefihm. no redakzijaſ. Augſchais likumu projektiſ ſatur ſawâ beidsamâ nodakâ wehl noſazijumûſ, kâ jaifturahſ teeſneefcheem un ſtrihdneekeem preekſch teeſaſ, kad ſcho likumu pahrlahpſchanas deht iſzehluſeſ ſuhdſiba; bet ſcho nodatu jau tagad ſaweem zeen. laſitajeem paſneegt, mehſ neturam par nepeezeefchamu, jau tadeht nê, ka ſchini leetâ preekſch Baltijaſ gubernahm gan buhſ daſchi pahrgroſſijumi, pehz muhſu eetaifehm, waijadſigi. Par peemehru til peemineſim, kâ meera teeſneſchi ſpreeſch tâpat par atlihdſinaſchanu, kâ ari par ſtrahpehm; pee mums turpreti atlihdſinaſchanas ſuhdſibaſ tohp iſſpreeſtaſ no juſtiz-teeſahm, bet ſtrahpeſ-ſuhdſibaſ no polizejaſ- un kriminal-teeſaſ. Ja nu, pehz augſchaja likuma projekta, kahdam pee mums buhtu jaapſuhdi deeneſtneekſ par pahrgalwigu leetu ſadauſiſchanu, tad winam apſtrahpeſchanas deht buhtu jaſuhdi (ja mainigaiſ pee ſemneeku teeſahm nepeederetu) pee polizejaſ teeſahm (Widſemê — pee brugu-teeſaſ, Kurſemê — pee pilſteeſaſ) un ſlahdeſ atlihdſinaſchanas deht atkal ohtrâ prozeſê pee juſtiz-teeſahm (Widſemê — pee draudſeſ teeſaſ, Kurſemê — pee aprinka-teeſaſ). — Zeramaſ, ka pee jaunu teeſu eeweſchanaſ, ſchee grubtumi taiſnibaſ mekleſchana atkritiſ. — Bet ja muhſu zeen. laſitaji tomehr jau tagad wehletohſ runâ ſtahwoſchu likuma projekta nodatu ſinaht, tad ir to paſneegſim.

Sinaſ.

Kreewu juhraſ karaſpehſ ſkaita: 29 brunotaſ un 196 nebrunotaſ kara ſaiwaſ un lugeſ, uſ kurahm pawifaſ leelgabalu 521. Zilweku ſpehſ ir ſchiſ: 1305 juhraſ offizeeru (ſtarp kureem 81 admirali), 513 ſtuhmanuſ, 210 leelgabalu-offizeeri, 145 luga inſcheneeru, 545 inſcheneru mekaniki, 56 offizeeri preekſch buhwehm juhra, 297 offizeeri, kaſ deenata ſtahw pee admirateem, 260 ahrſteſ, 450 ziwil-amata wihri, 24,500 praſti juhraſ ſaldati.

No Greeku tizibaſ iſeet daudi ſtaru; weenſ ſtahw tuwaſ, ohtrſ atſtataſ no ſawaſ ſauleſ, iſtaſ Greeku tizibaſ paſchaſ. Agrak atſchlihruſchaj daiſ daudi teeſibu bija pa-ihſinataſ. 1864. g. ſahka Waldiba ruhpeteeſ, kâ atſchlihruſchajeem waretu palihdſeht, un iſnahja neſen likumi par laulibu preekſch weztizigeem. Tagad kommiſſija, kaſ ar ſcho leetu publejuſeeſ, ſawu darbu ſlehguſe. Wina eedala atſchlihruſchohſ diwaſ dalâſ: ſlahdigûſ un neſlahdigûſ; pee pirmâſ peeder til ſkopzi (ruhnitee) un ſchihdigee; ziteem wiſeem waroht atlaut brihwi lohwt ſawu tizibu.

Ap Wielno juhru, kâ jau mehſ reiſu reiſehm ſinojuſchi, ſchogad lauzeneekeem ſliktiſ gadiſ. Odeſâ rudſi (?) par tſchewertu jau kaſpuſchi no 8 rubteem uſ 11 rubl. 50 kap.

Rihgaſ birſchu kommiteja iſſludina, ka wina ar teh-nigaſ beedribu kohpâ pahrmeklejuſe, kâ ar nepee-auguſcheem ſtahw un zil tahli wina ſpehluſ fabrikûſ waretu iſleetaht. Wina atrohd, ka Rihgâ 8000 behrneem, no 7.—14. gada,

ſkohlâſ ruhmeſ truhkſtoht un ka teem tadeht pagalam beſ ſkohlâſ jauſaugoht. Kommitēja zet preekſchâ, ka wajaſdſigſ buhtu gahdaht:

- 1) lai wiſeem behrneem lihdſ wina 13. gadam ſkohlâſ mahzibu panahkt neween buhtu eeſpehjamſ, bet ka wina ar pee tahſ tiktu peectureti;
- 2) ka behruſ til pehz wina pabeigta deſmitâ gada fabrikûſ un ſtrahdawâſ drihkſtetu peenemt un til ween deenâ, ſtarp pulkſteu 6 no rihta lihdſ pulkſten 8 wakarâ, teem dohtu darbu un ne wahrak, kâ ſeſchi ſtundaſ minetâ laiâ;
- 3) preekſch behrneem no 13.—17. gadam tahlak mahziſchanaſ ſkohlâſ eegroſiht;
- 4) preekſch behrneem no 13.—17. gadam darba ſtundu ſkaitu uſ 12 nolikt;
- 5) ka behri no 13.—17. gadu netiktu naktiſ pee darba peelikti, jeb teem tahdi darbi dohti, kaſ weſelibai ſlahdigi;
- 6) ka tiktu pahrluhki eezehti, kaſ ſkatitohſ, lai weſelibâſ likumeem preti nedaritu, no kureem pahrluhkeem, weeneem, ahrſtehm, buhtu lohne jadabohn, bet ohtreem, no darbadewejeem un darbanchmejeem iſwehletahm weſelibâſ kommiſſijahm, par weli amataſ jawed.

Zelgawaſ Ahrrihgâ iſzehleeſ 19. Julijâ nakti puſzel 12 ugungrehtſ un ir nodedſiſ wiſ taſ ſtuhriſ no Daugawaſ tilta lihdſ deſleſzela tiltam. Nodeguſchaſ ehlaſ eſoht ugungſ aiſſargafchanaſ beedribâ par 42,000 rubteem bijuſchaſ apdrohſchinataſ; ſlahdi rehlika uſ 45,000 r.

Kamehr pee mums ar labibaſ tirgoſchannu wahji eet, ir no Behterburgaſ ohſtaſ ſchogad iſweſti 6 milijoni maiſu. Ziteem gadeem lihdſ ſchim laikam no tureeneſ tika til iſweſti ne 1½ milijona maiſu.

Preekſchlikumi meerateeſneſchu eeweſchanaſ deht Baltijaſ gubernâſ eſoht Baltijaſ kommitėjai nodohti, lai ta tohſ zauri ſkatoht.

Maſkawaſ awiſe ſino, ka eeſchleetuſ, domehnuſ, ſinanz- un teeſaſ leetu miniſterſ ſaweenojuſchi preekſchlikumu, kaſ iſſaka, ko no ſemneeku kuſtamaſ mantâſ, pee peedſiſchanahm, newar pahroht.

Junija mehneſi eſoht Kreewijâ pawifaſ 2255 ugungrehtli peeteikti, no kureem pee 297 ugungſ tiſchi peelaiſiſ, pee 95 ſibeneſ eeſpehriſ. ſlahde apſpreeſta uſ 11,479,085 r. Wiſleelaka ſlahde ir notikuſe Tambowaſ gubernâ, kur weenâ paſchâ weeta, Morchanſkâ, ſlahde uſ 5,822,758 r. aprehlika, wiſmaiaka ſlahde, 114 r., Olonejaſ gub.

Boroneſchâ gandrihiſ katru deen iſjeloteeſ ugungrehtli un daudi atſtahjuſchi namaſ un uſturoteeſ ar ſawu kuſtamu mantu uſ ganibahm.

Peepajaſ deſleſzeliſch eſoht ſaweenohtſ ar Landworowo-Romni deſleſzeli un tilſchoht lihdſ Boltawai pagarinahtſ, kur tad ſcho zelu par Boltawaſ-Peepajaſ zelu noſaulſchoht.

Peo Kurſemeſ ugungſ aiſſargafchanaſ beedribâſ ir apdrohſchinahtſ lihdſ Zurgeem 1875: uekuſtamaſ mantâſ par 18 mil. rubl., kuſtamaſ mantâſ par 4 mil. r. Behri ir atlihdſinaſchanaſ iſmaſſahtſ: 46,134 r. 75 kap. Pawifaſ bijuſchi 103 ugungrehtli, ſtarp kureem 56 rijaſ.

No Zelgawaſ uſ Bauſku eeſ telegraſſ.

Zatari wehl aiſween behgoht iſ Kreewimeſ un eſoht geheimrahtſ Karagowſki aiſſuhlihtſ, lai iſmeklejoht, kahdaſ wainaſ deht taſ noteekoht un kâ taſ aiſſargajamaſ.

Rahlofchu gad griboht Pehterburgâ iſſtahdiht dſelfs-zela un garainu kugu wajadſibas.

Up Pehterburgu ſemes maſkas purws ar wiſeem uſ wina auguſcheem kohleem degoht, tâ, ka Pehterburga pati ſtahwoht beefôs duhmôs. Preekſch dſehſchanas ir iſſubtiti uſ deenwiſcheem diwi regimentes ſaldatu, uſ ſeemeleem 500 ſemneeku.

Dnepra upe pee Kijewas tâ iſſikufe, ka ne zetortas dalas no winaſ palikufe. Behrni ar tur ſtipri mirſtoht.

Vihdj Winu 17. gadam ir preekſch Keiſera augſtibas ta Leelfirſta Nikolai Alekſandrowiſſcha, ta Leelfirſta Georgi Alekſandrowiſſcha un tahs Leelfirſtes Kſenia Alekſandrowna namturaſ ihpaſchas iſdohſchanas apſtiprinatas un proht preekſch hoſmarſchalla un ſtallmeiſtera nodatas, tâ, ka ir iſſikti par gadu: preekſch Leelfirſta Nikolai Alekſandrowiſſcha Keiſera augſtibas hoſmarſchall-amte 37,900 r. un preekſch ſtallmeiſter-amte 26,160 r.; preekſch Leelfirſta Georgi Alekſandrowiſſcha K. a. hoſmarſchall-amte 24,100 r. un preekſch ſtallmeiſter-amte 9145 r. 40 k.; preekſch Leelfirſtes Kſenia Alekſandrownaſ K. a. hoſmarſchall-amte 36,380 r. un preekſch ſtallmeiſter-amte 9,145 r. 40 kap.

(Pehz Waldibas wehſtn.)

Zelgawâ runâ un ipreeſch par rahtſnama pahrbuhweſchanu, ar wehrâ nemſchanu, kaſ pee gaidamaſ teefu pahrgrohſſchanas wajadſigs.

Schantôs 1., 2. un 3. Septembri buhs neween lohpu iſſtahdiſchana, bet ar iſſtahdijumi no ſemlohpibas un dahriſa raſchijumeem, ſemlohpibas maſchinahm un rihteem kâ ari ſemneeku, wihreeſchu un ſeeweeſchu, rohku iſſtrahdajumeem. Zeeniſchanaſ algu tik dabuhs paſchu audſinati lohpi un eewefſti waiſlu lohpi, paſchu kohpti lauka un dahriſa augli, paſchu taiſitas maſchines un leetas. Ahrſemes maſchines un lohpi un raſchijumi gan uſ iſſtahdi teek peelaiſti, bet nedabohn zeeniſchanaſ algu. Pee iſſtahdes war peedaliſtees ar no kaiminu gubernahm.

Rehwelê 15. Junijâ atbranza pirmais kugis „Straſsburg“ teefcham no Rihnas, zaur kanalu pee Su-ez. Lahdinâ winam tehja par 3 mil. rublu un ir taſ ſawu zelu eekſch 57 deenahm beidſis.

No Renebergas (Kurs.) 16. Julijâ mums pehz ilga ſauſuma nolija aſpirdſinadamaſ leetus, un pehz tam leelaiſ karſtums ir mitejees. Deemiſchehl tai paſchâ deenâ daſcheem Salaneeſchu ſaimneekem kruſa laukus gluſchi nopohſtijufi. Buhtu gan laiſ, ka ari maſgruntneeki ſahktu wairâk eewehroht eekſtahdijumus, zaur kureem teem lihdiſigôs nenowehrſchamôs atgadijumôs it weegli ir palihdiſiba panahkama.

J. Semit.

Strutelê (Jaunpils kirſpehlê) buhs 17. un 18. Auguſtâ ſch. g. ſkohlotaſu-ſapulze, uſ kuru atkal tiks wajadſigi pahrunats par jaundibinajamo Kurſemes ſkohlotaſu atraitnu un bahrinu lahdi. Skohlotaſu-ſapulze, ſchihſ paſchas leetas deht. Zelgawâ tai 13. Junijâ, bij lohti maſ apmekleta un kur ir tad ſkohlotaſi nezik netika pee paſchu ſpreeduma par ſcho leetu. Skohlotaſu patſtahwiba nedrihkt tik nelahrtigi tik aiflahria, kâ taſ Zelgawâ uſ ſapulzes notizis*), kaut taſ nenotiktu ari Strutelê! Schihſ lahdes dibinaſchana ir Kurſemes laukſkohlotaſeem no leela

ſwara, tapehz teek ſchi ſapulze Strutelê zaur „Balt. Semk.“ teem pee ſcha aprinka peederigeem ſkohlotaſeem un ſkohlodraugeem peenahzigi ſinama darita, lai no teem neweens patſ uſ ſcho ſapulzi atnahkt, neatrautohs. Neraudaſ Lihgonis.

Arensburgas Nedelas lapas pirmais numurs ir mums peefubtiths. Wina tur par ſawu uſdewumu, neſt ſinas no Sahmu ſalas un tâ ſaiti piht ar Baltijas gubernahm un wiſu walſti, kur Sahmneeki miht, pahſpreeſt dſihwi un darboſchanohs uſ Sahmu ſalas, uſmudinaht wiſu, kaſ deretu garigu un laizigu labklahſchanohs paſtiprinaht. Schis pirmais numurs dohd Johann Wilhelm von Luce's dſihwes gahjumu, kaſ Braunſchweigeſ walſti 1750. gadâ dſimis, papreekſch par mahzitaju iſſtudeerejis, diwi gadi par mahzitaju ar bijis, bet tad amatu nolizis un ſtudeerejis par dakteri, weenkahrt kad wina pahſleezinahana ar tizibas mahzibahm neſaweenojuſees, ohtrfahrt kad wina laulata draudſene miruſe, ahrſtes palihdiſ nedabudama; jo uſ wiſas Sahmu ſalas nebijis neweenas ahrſtes. Nu wiſch darbojees neween kâ ahrſte, bet ar kâ ſkohlotaſis un ſemturis; ir pirmo apteeki dibinajis taſ Arensburgâ. Semlohpibu wiſch ihpaſchi zehliſ, labakaſ aitas eewefdamſ — un Geſetu (Sahmu ſalas) aitas bija ſlawetas wiſâ Widſemê. Zaur ſaweem rakſteem wiſch dauds peepalihdſejis, lai ſklaidrotohs tumſchums, kaſ par Sahmu ſalu guleja. Wiſch bija pirmais, kaſ apraktija Sahmu ſtahduſ, (kuri wehlât no zita dabas pehtitaja, Bruttana, — weena Widſemes Latweeſcha — tika pilnigaki dohti) wiſch dewa pamahziſchanu par ſahlehm, ar kurahm ſlimibas dſeedeht; wiſch dewa ſinas no Sahmu wezahm teikahm un Sahmu ſalu paſchu. Tâ ſchis wihrs, kaſ 1844. g. miris, war teefcham dereht par gaiſchu preekſchſihmi. Wina dſihwes gahjumu ir ſaraktijis Dr. Grewingk, weens Kurſemes, Latweeſchu dehlſ.

Tad runadama par bahdi, lapa ſino, ka ſchogad uſ Arensburgu tik maſ uſ peldi atnahkufchi, pee ka pa leelai dalai waina, ka, lehſuma deht, leelam garainu kugim „Admiral“ bija tahlu no ſalas jaapſtahjahs, kur tad zelineeki tika kâ ſiktes maſâ kugiti ſakrauti un uſ ſalu nowefſti, bet kaſ ſlimneekem gan newarejis patikt, kadehkt tee zitur palihdiſi meklejuſchees. Tagad ſcho pahrwefchanu iſpildoht jauns garainu kugis „Dſilia“, kur waroht zelineeki ehdri ſaruhmetees. Schis kugis ar brauzoht noliktâs deenâs uſ Rihgu, Hapſali un Baltiſchportu un atpakal.

Tad wehl preezajahs, ka jau Auguſta mehneſcha eefahlâ ar lihdiſ Sahmu ſalai ſneegſchoht telegraſſ. Weigâs ir ſludinajumi.

Lapas redaktors ir B. barons Eaſs; par nedelu iſnahkt puſbogens un maſa par gadu 4¹/₂ rubla. Mehſ no wiſas ſirds preezajamees par ſcho Baltijas gara ſeedu.

Laudis no maldiſchanahs un nepareiſas iſtureſchanahs aiſſargadami turam par ſawu uſdewumu, iſſklaidroht, ka „Latweeſchu amifehm“ ſtipri ween miſejees, kad tahs ſawâ 30. numura ſludina, ka Kurſemê un Widſemê eſoht lohpu mehriſ iſzehlees. Pehz wehſtihm no polizejas teefahm, pehz gubernas weteriner-ahriſtu leezibas un kâ mehſ jau agral ſinojahm, taniſ eekſch „Latw. aw.“ minetâs weetâs neplohfahs lohpu mehriſ, bet Sibirijas mehriſ jeb leefas-ſehrga. Starp abahm ſlimbahm paſtahw leela ſtarpiba: Lohpu mehriſ (Rinderpeſt, Lôſerdurre) ir lohti lipigis un iſzelahs pee mums tikai zaur peeliſchjanu, jeb ſklaidraſti: zaur eewafahjanu no ziteem ſemes ſtrehkeem;

*) Mums wai ſahretibu waj nelahretibu uſ min. ſkohlotaſu ſapulzi nau ne labras ſinas, tadeht ſchi pahrwetuma deht mehſ newefnemees atbildi.
Nedaktija.

winsch uskriht tikai gohws-lohpeem un nau dsee-dejamš; tadeht schis mehris ir ta breefmigakā lohpu flimiba no it wisahm, ar kuru 18. gada simteni Ciropā ween wairāt ne kà 300 miljonu gohws-lohpu krituschi; Sibirijas mehris jeb leefas-fehrga (sibirische Pest, Milzbrand, Anthrax) turpreti izželahs ne ik reises zaur peelipšhanu, bet daudsfreis no femis, kaut tas gan ari ir lipigs; winsch uskriht neween gohwihm, bet ari ziteem lohpeem un peelihp pat ari zilwekeem; tomehr scho flimibu, ja ta nau pa daudš stipra, war isdsee deht, pee lam sinams jaturahs pee ahrstš padohma. (Par lohpu mehri [Vöserdürre] fl. „Balt. Semk.“ 13. Nr.) Scho starpibu daschs labs neisproht un tā tas gan ar buhs gahjis „Latw. awisehm“, kas pee lohpu mehra klambaroš peeleef leefas flimibu un tā weenu flimibu ar ohtru pahrmainidama jeb abas par weenu turedama peerahda, ka tai misejees.

Mehs scho isklaidroschanu par waijadšigu atrohdam jau tadeht, ka „Latw. aw.“ pee sawas sinoschanas atfauzahs neween us lohpu ahrstes leezibu, bet ari us „Waldibas drukateem nolikumeem,“ un zerejam, ka wina minetu maldišchanohs sawā nahkofchā numurā pahrlabohs, lai ta nedabohn eefaknotees.

Anglijā beidsamā laikā labibas zenas stipri us augšchu kaphuschas. Un schi labibas zenas paaugstinaschana nam ween leelās labibas andeles weetās notikuse, bet ari jaw wisās masakās weetās. Ari **Franzijā** pagehreschanas pehz labibas leelakas palikuschas. Marselas ohstas-pilsehtā, lai ari pehrno kweeschu krahjums deesgan leels, tomehr us jau neem kweescheem eepirkšchanas deesgan karsti noteekahs. **Ungarijā**, kur stipri kweeschus lohpi, no eefahkuma gan andele ar labibu drusku stahjabs, tapehz ka labibas virzeji zenu tik drihs negribeja paaugstinaht; bet tagad tur labibas andele deesgan jautra, lai gan labibas zenas pret pehrnajo stipri paaugstinajuschahs. **Deenwischu Kreewijā** ohstas-pilsehtās labibas zenas stipri us augšchu kaphuschas un wehl iklatru deenu zelahs. **Rihgas** ohstā tee, kas leelaku labibas krahjumu šavirkuschees, wehl to nepahrdohd, us leelakahm zenahm gaididami. Us **Peterburgu** labiba mehreni teek peewesta.

(Domehnu ministerijas semk. laikrakstis.)

Saimniecibas nodata.

Par rohkas kulamahm maschinehm.

Mehs sawā 5. numurā dewahm sinu par Mayfartha, is Frankfurtas pee Main-upes, rohkas kulamo maschini. Wina bija us Zeligawas istahdes redsama; bet netahl no winas stahweja weena ohtra maschine, pehz ta pascha sistema no Scharrer un Groß Nürnbergē taisita. Apakšchais nomahlejums rahda, ka abas ar no isklata gandrihs pawisam weenadas. Schi bilde ihpafchi preeksch teem, kas ne-eespehja us istahdes maschinu paschu redseht. Kad nu mums nau sinams, kur Mayfartha maschine tē pehrkama, bet gan, ka ohtra

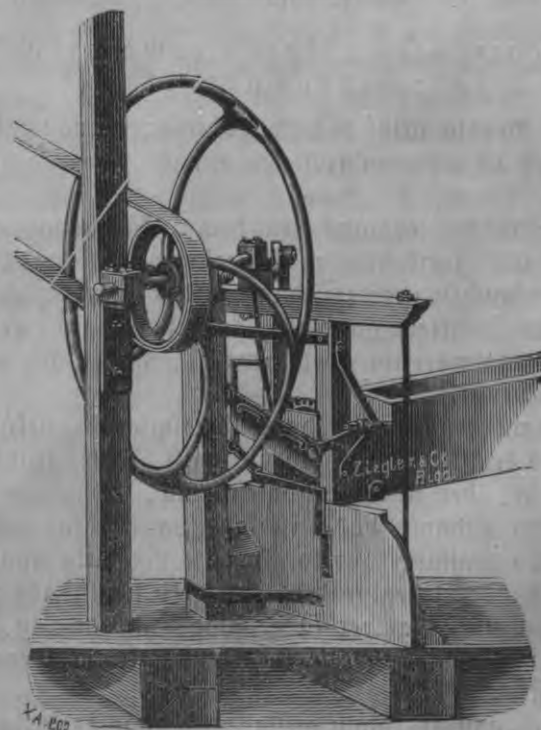
pee Zieglera un beedreem Rihgā ir dabujama, tad kahdi wahrdi par winu neko ne-flahdehs.

Sistems, pehz kuraschahs maschinas taisitas, tika us Zeligawas istahdes atsihts par wisderigako. Maschine pate pawisam no kalama dselsha un tik weenfahrscha, ka, ja kas pee winas saluhstu, katrs kaleis wainai warehs lihdscht. Mehš ešam winu kuloht redsejuschu un waram leezinaht, ka wina lohti šklaidri kut. Zif ihsti ar winu par deenu iskult war, to nu gan nespehjam teikt, bet šaka, ka 24—30 puhru seemas labibas par deenu isnahkoht. *) Maschine ir ar kretulu un bes wina dabujama; kretuls maksajoh 17 r.; kretuls nu gan šalmus labāk iskrata, bet darbu ar pagruchtina, tā kà jau labu stipru wihru wajadsehs, ja ar kretulu gribehs strahdaht, un ir tad wineem ar ohtreem diweem buhs beeschaki jamainahs. Darbs teek atweeglinahs, ja šalmus maschine stahwu eelaisch; tad šalmi gandrihs weseli isnahk un tik tee graudi no wahrpahm teek isšiti. Kad šlihi šalmus maschine eelaisch, tad šalmi teek šaraustiti, pee ka sinams spehka wajag un schis spehks no strahdneekem gaidams. Bet graudi teek isšiti zaur ahtrumu, ar kuru eelsha greešchahs. Kamehr ahrrats weenreis teek apgreests, apgreeschahs eelsha 23 reises, un kad minutē ahrratu 30 lihds 40 reises war apgreest, tad tai paschā laikā eelsha 700—900 reises apgreeschahs. Lai rata greešhana lihdsinaki eetu, pee tam lihds weens ohtrs ihpafchs rats (Schwungrad), ko par 10 rublu pirkt dabuhn. Ja grib ar scho maschini ar širgeem strahdaht, tad ta maksā ar gepeli un šiksnahm preeksch weena širga 170 r. un preeksch diweem širgeem 180 r.

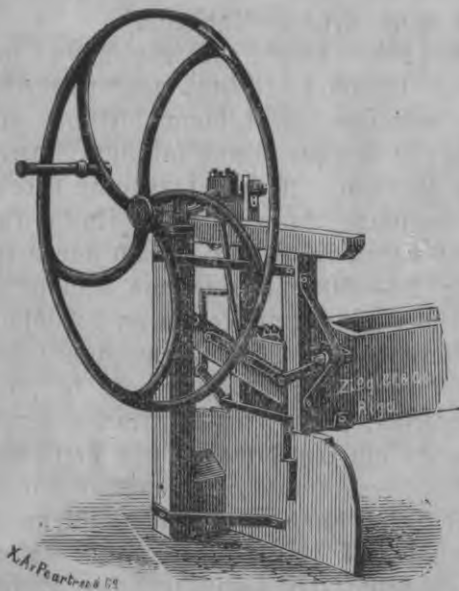
Šam mehš reiši pee pahrunaschanas par maschinehm, tad neaismiršim peemineht weenu

hefektu maschini.

kura ar us Zeligawas istahdes bija redsama, un tik patihfama bija, ka ta neween to augstako gohda algu ispelnija,

*) Šchē japeemin, ka labibas wairums, ko pehz mufša 5. Nr. ar Mayfartha maschini waroh iskult, newis vohz mufšu širohweschanas, bet vohz Mayfartha pascha usdehschanas peesibmehte.

kas preekſch maſchinehm tika peespreesta, bet ar atrada daudi apſteletaju.

Schi maſchine nahk no Stübinger un beedru fabrikaſt Greiké, un war teikt, ka wina weegli un glihti ſtrahda; wina nekavâ, bet greeſch, heſfeli pehz patikſchanas no 3 zoli lihdi zetortas zola dalas garumâ. Uſtahnſchana lohti weegla un zaur ſkruhwi waldama; naſis ir eekarams, no taiſna tehrauda bleka, un no weza ſahga gabala zaur katra faleju atjaunojams, ari weegli trinams. Maſſa 60, 75 un 110 r., pehz leeluma un ir pee Zieglera un beedreem Mihgâ dabujama. Kad redi, zil no lohpu baribas iſwilkta un apakſch kahjahm ſamihtha teek; kad labibas kulſchana zaur kulamahm maſchinehm aiſween wairojahs un kad ar maſchinehm kulti ſalmi gari ir, — tad nebuhs wajadſigi daudi runaht, zil derigas heſſefu maſchines.

Kas jadara, lai nahkoſchâ pawafari atkal nau lohpu-ehdamâ truhkums?

Buſs waſara driht buhs pagahjuſe; deenas paleek iſſaſas; mehſ ar ahtreem ſohſteem eimam rudenim un ſeemai preti.

Gewehrodami ehdamâ-truhkumu, kas pagahjuſchâ pawafari daudi ſemklohpjeem til leelas behdas padariſa, atſiſhim par muſſu nepezeſchamo niſewumu, ruhpetees un ar wiſeem ſpehkeem gahdaht, kâ mums tahds truhkums, kas wiſu ſaimneeziſibu wed atpalal, nahkoſchâ pawafari atkal neuſbruht.

Ehdamâ truhkums ir daudi breeſmigaks, nekâ naudas un maiſes truhkums; naudu un maiſi, ja tee truhkſt, war peegahdaht, bet ne tâ lohpu-ehdamo, ſeenu un ſalmus. Un tomehr ehdamâ bads iſſelâhs pa leelakai dalai tikai zaur paſcha mainu, zaur to, ka patſ pee laika nopeetni neruhpejahs, bet weegſprahtibâ un neko nebehdadams ſaimneeziſibu palaiſch, lai eet kâ eedama, un zaur to, ka pret lohpeem iſturahs zeetſirdigi un ne wiſs, kâ tas peenahktohs, ar mihleſtibu.

Mums gan ir lohpu aiſtahnſchanas-beedribas jeb ar ziteem wahrdeem: beedribas pret lohpu-mohziſchana; katre war tapt wilkts pee ſtrahpes, kas atklahji pret kaut kahdu lohpu neſchehligi iſturahs, to mohza, waj zeetſirdigi no

ſirga wairâk pagehr, nekâ tas pehz ſaweem ſpehkeem eeſpehj. Bet lai katre ſemklohpis ſewi jauta: waj ta nau leela lohpu-mohziſchana un neſchehliba, kad tas ſaweem mahju-lohpeem nedelas un mehneſchus til knapu baribu dohd, ka tee ar il katra deenu tohp wahjaki, lihdi galâ gandriht til ahda un fauli paleek? Waj ta nau diwlahrtiga lohpu-mohziſchana, kad no gohweſ, kas wahjuma un panihkſchanas deht pawifam neſpehziſiga, wehl pagehr peenu? Peens ir pahrewehrtitas aſinis, un zelâhs no aſinihm; tadeht wahjai gohwei, kam jau tâ kâ tâ maſ aſinu, peenu ſlauzohht iſſlauz beidsamo aſins lahſiti. Un tas noteek ne wiſ retôs, bet tuhktoſchôs gadijumôs, un ne wiſ weenâ gadâ, bet wairâk waj maſâl il gada.

Tadeht noht ar tahdu lohpu-mohziſchana, kas neſaſeetahs ar neweena ſemklohpja gohdu, kam ſirds buhs ſawâ meetâ un kas grib buht eeſſchigi iſglihtohhts un mahzihts. Gohds Deewam, rohnahs ari wihri, kas ſcho wateeſſibu atſiſht, bet pret leelu pulku tee tomehr iſtariſa til maſu pulzinu. Kâ ſem tahdas behdigas buhſchanas wiſa ſaimneeziſiba ne-eet pa lahrtai un ka tadeht no lohpklohpibas pahrlaboſchanas un no ihpaſchas pelnas zaur lohpu tureſchana newar ne runa buht, tas karam buhs lehti ſaprohtams. Turpreti jo grubti ir ſapraſt, kâ daudi ſemklohpji, kas zitadi til kreetni puhlejahs uſ preekſchu tiſt, un kas zitâs leetâs it labi proht rehkinahht, ihpaſchi ſchini weenâ, preekſch wineem til lohti ſwarigâ leetâ, ſew paſcheem til leelu ſlahdi dara. Gohwe, kas pa ſeemu ſlikti mitinata, ſaudè, maſakais, treſchu dalu, daudiſreis pat puſi no ta peena wairuma, kâ ta pee labas mitinaſchanas buhtu dewuſe; jo ari waſaras ganiba, kas zitadi lohpus atſpirdſina, pee ſlikti kohptas gohweſ pa leelakai dalai paleek bes kahdeem augleem. Kad nu ſcho peena pamaſinaſchana tikai ar weenu ſtohpju par deenu aprehkinam, tad tas iſtariſa par gadu maſakais 10 rublu. Bet ſlahde ir wehl jo leelaka, kad eewehro to iſtruhkumu, kas ari pee mehſleem iſſelâhs, tappehz ka wahji mitinati lohpi neween maſâl, bet ari leesakus mehſlus dohd.

Karam ſemklohpim jadsenahs uſ to, ka wina lohpi wiſu zauru gadu weenadi labi tohp kohpti, jo til uſ tahdu wihſi no wineem war panahkt weenadi labu darbaſpehku, waj peenu, wilu, waj galu; un tadeht winam, zil ween til eeſpehjams, jagahdâ par pilnigu ehdamâ krahjumu preekſch ſeemas un par pilnigu lohpu uſturu waſara.

Kahdâ wihſe to jo weeglaki un jo drohſchaki war panahkt, par to runaſim uſ preekſchu; ſchoreiſ gribejahm tikai tohs lihdiſektus doht, kâ lai aiſſargajamees ka nahkoſchâ pawafari nau atkal ehdamâ bads.

Zil mums ſchogad ahbolina un ſeena eewahkts, mehſ tagad jau ſinam; wiſpahrigi nemoht ehdamais ſchogad par $\frac{1}{4}$ lihdi $\frac{1}{3}$ dalu, daſchâs weetâs warbuht par puſi; buhs wairâk audſis, nekâ pehrn, un kas pee laika eeſahziſ plaut, ir ari labu ehdamo eewahkts. Tadeht mums laba ehdamâ nau knapums. Tas jau ir lohti labi un no leelas wehrtes, bet — kâ mehſ to jau daudiſlahrt peedſihwojuſchi — wehl neaiſſargâ no ehdamâ bada wehlakâ laika, jo jau daſcham ir deesgan ehdamâ bijis, un tomehr tas ar to nau iſtizis. Salmu ſchogad daudiſ apgabalôs uſ wiſu wihſi buhs maſâl; tadeht mums ir pilns eemeſis, ar eh-

damo lohti prahtigi apeetees, kaut ori mums laba seena netruhkft.

Scho eepreeksch apluhlojuschi nu pahrunasim par teem lihdsekleem, zaur kuru eewehroschanu un isleetaschanu mehš warefim no ehdamà truhkuma issargatees.

1) Wispirms katram waijaga sinacht, zil winam ir ehdamà, kas wesumus nan skaitijis un spreedis, tam diw-kahrtigi jaisturahs prahtigi; no leeluma ehdamais jau rudenì pehz swara janolemj, — tas ir wispirmais usdewums. Pee tam nebuhs peemirft, ka tik abholinsch kà ari seens ilgaki gulocht neween sawu swaru, bet ari sawu wairumu pa dalai saude. No 100 mahrzimahm seena, kas Junija mehnesi plauts, lihdsi seemas laikam ijsuhd 15 lihdsi 20 m. swara, no abholina 25 lihdsi 30 mahrz. Tas ween jau war, kad to ne-eewehro, aprehkinumà padariht leelu wainu un wehlak zelt ehdamà truhknu.

2) Lai lohpu-kohpschana waretu weenlihdfigi notift, tad labakais ehdamais no flitakà zil spehjams atschkrams, ta ka, kad labako ehdamo dohd, lohpeem war masak, ka flitaku pasneegdams, wairak preekschà list. Ka starp labu ehdamo, kas schtigaks un wairak baro, un starp flitku ehdamo, kam schahs ihpaschibas masak, leela starpiba pastahw, ir gan jau deesgan pasihstams, bet tik retas fainneezibas to eewehro. Labakais seens ir tahds, kas labas plawas un seedos plauts, labi eewahfts un isdohd gahrdu smarshu. Turpretim no tahda seena, kas zaur leetu maitahs un smarshu un krahfu pasaudejis, jeb no seena, kas plauts, kad sable jau bija sehklas, 100 mahrz. knapi tik dauds ir wehrtas kà 50 mahrz. wislabakà seena. 100 m. abholina, kas seedos plauts, ir tapate wehrte kà 100 m. wislabakà seena; bet kad abholinsch plauts 8 deenas preeksch pilnas seedeschanas, tad 100 mahrz. no ta ir tikpat wehritè kà 110 lihdsi 115 mahrz. laba seena; un 8 deenas pehz seedeschanas, kad galwinas jau metahs bruhnas, 100 mahrz. abholina ir knapi tik dauds wehrtas, kà 80 m. laba seena. Lohti maldahs, kad tiz, ka samaitatu, fapelejuschi seenu zaur sahls peelikschanu, waj zaur wahrishanu un pluzinaschanu waroht pahrwehrt par nesahdigu jeb labu; zaur scheem lihdsekleem tahda ehdamà schahdigas ihpaschibas gan war druzzin pamasinacht, bet ne ehdamà wehrtibu leelaku padariht.

3) Ehdamà krahjums preeksch seemas jaaprehkina masakais us 7 mehnescheem jeb 210 deenahm, tas buhtu no 15. Oktobra lihdsi 15. Maijam; prahtigs semkohpis un fapratigs lohpu turetais, kas par pilnigu ehdamà krahjumu gahdajis un sawus lohpus tur mihlus, rehkina 240 deenas; winsch sin, ka Oktobra mehnesi pee auksta laika ganibàs lohpeem wairak schahde, nekà lihdsi, tadeht winsch sawus lohpus jau Oktobrim eefahkotees patur stalli un pawasari winus nedsen ahtraki ahra, lihdsi kamehr wini dabo pilnigu baribu, kas pee mums preeksch 10. Maija reti, daudsreis tikai pehz 20. Maija ir eespehjams.

4) Kad nu ehdamà aprehkinums preeksch wifas seemas notizis, tad atkal nepezeeschami waijadfigs, ka ehdamais preeksch katras deenas skaidri un riktigi tohv nosajihst jeb noswehrt; lai neweens no scheem publineem neisbihstahs; jo tee, kad fainneeks un faine ar wineem apraduschi, nemas nau tik leeli, bet us wifu wihsi tas drohshakais lihdseklis, zaur ko no ehdamà truhkuma war issargatees. Preeksch tam peeteef weenteesigs swereklis no kohka un

kahds afmins, kas eepreeksch us 20, jeb 50, jeb 100 mahrz. noswehrt. Lai ari no ohtras puses rastohs drohshiba un lai us nekahdu wihsi nepahrskatitohs, tad ta ruhme us stalla-wirfus, kur ehdamais stahw, ja-cedala 8 lihdsigàs dalàs, un nu jabuht usmanigam, ka katra astota dala ehdamà peeteef preeksch weena mehnescha.

Kad ehdamà truhkft, tad truhkft ari preeku, bet pahra-kais ehdamais wehl neweenam nau sirdehstus padarijis; seenu un salmus pawifam nedrihtft pawasari lihdsi beidjamai kohpinai isleetaht; kahdam masam krahjuminam preeksch flitkeem laikeem newaijadsetu truhkft neweenà kreetnà fainneezibà.

5) Bet lai wifu ehdamo waretu labi isleetaht, un lai pawifam eespehtu riktigi un pilnigi lohpus kohpt, bes kà zaur to izeltohs ehdamà truhkums, tad wispirms nedrihtft pa dauds lohpu patureht. Refustinama pateesiba ir, ka weens lohps, ko pilnigi un labi apkohpj, dauds wairak eenes pelnas un fataisa wairak un labakus mehslus, nekà diwi lohpi, kas flikti un nepilnigi tureti. Tas jau ir dauds reiis sazihst un wifu to ar jau leelaka dala semkohpju skaidri sinahs, bet Deewam schehl tik ta masaka dala no wineem scho swarigu pateesibu eewehro un pehz tahs isturahs; jo ta leelaka dala no muhsu fainneekkeem patur arween pa dauds lohpu un mekle schini diw-kahrtiga maldischana un nepareisibà ihpaschu gohdu panahft, kas sinams nau wis gohds, bet leeziba, ka ihstas aperschanas truhkft.

Kas schih 5 pamata-mahzibas paturehs galwà un sawà fainneezibà skaidri un riktigi ispildihs, tas drohshchi issargasees no ehdamà truhkuma un tam ari neusmahksees behdas un sirdehsti, zaur to, ka pawasari agri jo agri panihkschee un wahjee lohpi jalaisch us plikahm ganibahm.

Ehdamà krahjumu preeksch nahkoschas seemas tagad wehl pawairoht, ir gan gruhti, bet darbigam un kreetnam semkohpim newis ne-eespehjams. Tur, kur flitaks un pastahwigaks gaisch un kur seema wehlak usnahk, war rugajus (noplautus rudsu laukus), pehz eepreekschas mehslschanas ar guwano-superfosfatu (kahdas 150 mahrz. us vuhra weetn) apseht ar lehzahm waj ar lauku beetehm (Wasser-ruben), kas mums, zaur daschadeem kawekleem, lohti gruhti eespehjams. Bet wehlu rudenì ari pee mums war scho, to salasihht un sawahft, no ka war it labu druzzinu schahseena eeguht un kas ir it labs islihdseklis pee seemas-ehdamà. Gohwis tahdu schah-seenu labpracht ehd un to eemantoht nemas nau tik ne-eespehjams, ja tik pats grip puhletees un wahft.

Zaur schah-seena sagatawoschanu panahkam daschus swarigus auglus, seemas-ehdamo taupidami un lohpeem smekigu baribu pasneegdami, tà kà to wiseem semkohpjeem war usflaweht par labu un waijadfigu; nahkoschà reise par to runasim jo plaschaki. Sintenis. — Wez-Sacht.

Skunstigu mehslu fabriki.

Kà dsird, Mihgas lohpmari Armstedt un Bychlau ff. Zelgawà eetaischoht skunstigu mehslu (kaulumiltu, superfosfatu zc.) fabriki un preeksch schih 5 eetaises nodohmajuschhi isleetaht kahdus 500,000 rublus. Lihdsi schim Baltija pehr-loht ahrfemes skunstigus mehslus, maksajoht par weschanu leelu leelo naudun uspirjejeem jeb schejeenes pahrdewejeem atkal leelas prozentes, un tomehr par tik dahrgu maksu

galu galōs daudreis nopehrkoht to fliktako prezi. Tā da-
schi Anglu fabriki isleetajoht fabrika materialu is Kreewijas
un mehš, Anglu mehslus pehrkoht, aismakfajam tad we-
fchanas naudu par teem no Kreewijas us Angliju un no
tureenes atkal lihdsi Baltijas pilsehtahm. Schi buhšchana
jeb nebuhschana neween speeschoht Baltijas semkohpjus,
bet atraujoht ari eelschsemes kohpmaneeem gohdigu un
drohschu winestu; tadeht esohht neschaubiga tagadeja waija-
dšiba, schepat dibinaht fabriki, kas abus fliktumus no-
wehrsch. Bet Zelgawa esohht isdewigaka weeta nekā Nihga;
Zelgawā esohht lehtaki gruntsgabali, lehtaks buhmmaterials
un lehtaki — darba-spehki nekā Nihgā. Un kad nu wehl
schis fabrikis tikschoht saweenohhts ar ohtru, kur to preeksch
skunstigu mehslu taisischanas lohti daudš waijadšigu seh-
weles-skahbi (Schwefelsäure) paschi taisischohht un kur schi
par pudu isnahkschoht 1 r. lihdsi 1 r. 20 kap., kamehr ta, kad
to zitur pehrk, makfajohht lihdsi 2 rubleem pudā, tad ari
eespehschoht neween labakus (t. i. ar leelaku stahdeem wai-
jadšigu datu satura), bet ari lehtakus mehslus sagatawoht,
nekā to lihdsi schim pee mums eespehja.

Ka schi sūna pateesi ispidisees, mehš newaram gal-
woht, jo mums wina nau no Armstedta un Bychlawa fl.
pascheem, kaut jo awohts, is kura wina smehluschi, nau
eeraugams par neustizam. Bet ja schi sūna ir pateesa,
tad Baltijas semkohpji to war fanemt kā preeka-wehsti.
Kas schaubisees, ka augscheja isflaidroschana dibinajahs
us nekustinajama pamata? Un kad mums no sawas puses
wehl japeeleef, ka jaunakōs laikōs teescham fakohht ar skun-
stigeem mehsluem tas leelakais „schwindelis“ teef dšihts;
ka Amerikā atrada fabriki, kas isgu laiku „to labako super-
fosfatu“ isfludinaja un pahrdewa — tibras smiltis; ka
Anglijā leelgruntneeki no daschu fabriku „schwindela“ pah-
leezinati, jo deenas jo wairāl sahl paschi skunstigus meh-
slus sagatawoht; ka schis „schwindela“ gars, kā to jau
agraf minejahm, ari pee mums sahl eewehrstees; kad bei-
dohht mums jaatsihst, ka bes skunstigu mehslu palihga
wairs newaram islikt, ko ari jau tas peerahda, ka it mas
gadōs andele ar skunst-mehsluem pee mums apbrihnojami
isplatijusehs; kad wisu to eewehrojām, tad pateesi aug-
scheja sūna, ja ta dibinajahs us pateesibu, jaapweizina kā
preeka mehstis. Bet waj jaunais fabrikis — ja to eetaisihš
— mums dohs leelaku drohschibu, ne kā tee, kas tagad
eelschsemē pastahw? ta ir ohtra jautaschana. Ahrsemes
mehslus, kā mehš garakā rakstā jau efam isflaidrojuschy,
spehji kontroleereht (pahrraudsiht) zaur to, ka no teem, tik
lihdsi kugis atnahzis, no wisa lahdiņa nonem prohwi un
pehzi isdohd apleezinatu analises aprakstu. No sawas puses
mehš efam sawas lasitajus darijuschy us to usmanigus, lai
nepehrk mehslus, par ko tahdu analisi newar usrahdiht.
Bet kas kontroleere eelschsemes fabrikus un kā winus
eespehtu kontroleereht? Waj tee newar dariht, kā grib, un
waj laudihm nau jatiz, ko teem teiz! Zeb waj pirzeji pa-
schi lai apgadajahs analisi? Tas tatschu nebuhs eespeh-
jams. Zelgawā, jeb riktigaki Baltijā, skunstigu mehslu
fabrikis, ar tahdeem leeleem noluhkeem, tik tad warehs pa-
stahweht, kad tas zaur labu un lehtaku prezi ahrsemes
mehslus, tā fakohht, no muhsu gubernahm aisdien, un ja ari
to nē, tad, kad tas pirzejeem dohd leelaku drohschibu, nekā
ahrsemes fabriki. Tadeht jaunais fabrikis laikam gan jau
pats ruhpeesees, taisni un us wisahm pusehm kreetni isture-

tees. Bet wisš tas dibinasees tikai us lauschu ustizibu, ne
us pahrlleezinaschanu, un tomehr pirmā eesaknojahs tikai
zaur beidsamo. Tadeht mehš schē zelsim jaunās dohmas
preekschā, kas dascham gan israhdiisees ehrmigas, bet sawā
laikā tomehr warbuht atradihs peekritejus. Mehš dohma-
jam, ka eelschsemes skunst-mehslu fabriki buhtu tāpat jaleef
sem ihpaschas kontroles no Walsšs puses, kā par peem.
brandwihna bruhšchi un zitas eetaisees. Katram fabrikim
buhtu tad ihpascha nodohschana par analisi un ihpats,
no Walsšs-waldibas eezelts sinatnibas wihrs (Nihgā
warbuht kahds professors, Zelgawā kahds apteekeris), katru
reis nonemtu prohwi un ismekletu, kahda satura mehsluem.
Laudis tad waretu us scho wihru leezibu drohschi palaistees
un drohschi preeksch sawas fainneezibas naudu isdohht.

Wispahriga data.

Gesuhthits. Latw. awisēs Nr. 29 bij raksta gabals,
kusch tā skaneja: „kā starp zilwekeem, tā ari starp stahdeem
— lihdsibā runajohht — ir wihrischki un seewischki. Me-
schā, laukā un plawā aug kohka wihrini, kohka seewinas,
steebru wihrini, steebru seewinas, puku wihrini puku see-
winas, sahtu wihrini, sahtu seewinas. Tihrumā gan katra
labibas sorte tehprjahs sawā weenadā mundeerā un tapehzi
nemahzitahm azihm, kas tik pehzi drehbehm proht schkirt
wihrischki no seewischka, nau eespehjams pasiht, kura rudsu
wahrpina buhtu wihrinisch, kura seewina, kura kweeschu
wahrpina buhtu jauneklis, kura jaunekle, kura meeschu wahr-
pina buhtu dehlinsch, kura meitina, bet „dabas kenera“
azihm, un it ihpaschi ar wairojamu jeb leelinajamu glah-
schu palihgu, ir eespehjams redseht un pasiht, kusch starp
teem wihrischkis, kusch seewischkis.“

Schē nu gan rakstitajš lasitajus, lai gan ari tikai zaur
johkeem, juzina; jo pehzi taisnibas neweens dabas pratejs,
lai uem kahdu leelinamu glahš gribedams, pee labibas
ihpaschu wihreeschu un ihpaschu seeweeschu kahrtu newarehs
useet; jo labiba peeder pee teem stahdeem, pee kureem ir
eelsch ifkatra individuuma tikpat seeweeschu kā ari
wihreeschu kahrtā saweenota un kurus pa wahziski par
zwittereem nosauz. Ir gan ziti stahdi, kur us ta pascha
kahta weens seeds ir wihreeschu kahrtas un ohtris seewee-
schu kahrtas un atkal stahdi, kur wihreeschu seedi us ihpa-
scha kahta aug un seeweeschu seedi us ihpascha; bet pee
labibahm nau tahdas schkirtas kahrtas. —x.

Kreetus dehls.

Stahš is Latweeschu dšihwes, no Lappas Maritina.

(Turwinajums.)

„Waj tawš brahta dehls ir schē?“ dšimts-kungs prasija
„Das man patiktu, ka winsch sawa tehwa mahju pirktu, jo
tas bija man ustizigs un kreetnis kalps.“

Pehters, kusch lihdsi schim bija preekschnamā gaidijis,
spraudahs zaur fainneekleem dšimtskungam klahht un swei-
zinaja to pajemigi.

„Labdeen, labdeen, mans mihtais,“ dšimtskungs sazija
„A, kas juhs par flaiku wihru esat Nihgā isauguschy! Nu,
waj juhs wehletohs sawa tehwa mahju patureht? Ja jums

nebuhtu til daudš naudas, žil pehz juhsu mahjas dahlderu wehrtibas ja-eeamfā, tad es apnemohš, juhsu nelaika tehwa deht, pahri gadus gaidiht.

Leijas Dhsols fakohda sohbus. Wina zeribas sahla nihht.

„Dohmaju gan, zeenigs kungs.“ Pehters atbildeja, „ka man tildaudš buhs; jo es pelniju Mihgā paleelu algu un esmu drusku naudā eekrahjees.“ Winsch eedewa simtšrubtu gabalu par rohlas naudu.

Leijas Dhsols isgahja fashchutis abhrā. Wina nodohms, Kalna Dhsola mahju dabuht, bija schoreis atkal, un kā tagad rahdijahs, uš wisu muhschu isputejis.

Jau tajā paschā rudenti Pehters eefahka dahrsu eetaisht. Winsch peenehma diwus puischus par palihgeem, kuri zau-rahm deenahm raka un schkühreja.

Kaimini to redsedami brihnijahs, bet Leijas Dhsols fajija skaudigi: „Tas zilweš nau pee pilna prahta; winsch panem leelako datu no rudsu semes preeksch dahrsa. Gan wineem buhs nahkoshā gadā sohbi, maises truhkuma deht, jakar wadsi.“

Bet Pehters strahdaja duhschigi uš preekschu. Kad dahrs bija pehz wina eepreekschu usshmeta plahna eedalihts, tad winsch pahrweda no Mihgas, no sawa bijuscha kunga, daschadus auglu-kohtu stahdus, ar kureem winsch dahrsu peestahdija. Nu winsch buhweja treipuschus, kuroš pa seemu pukēs un daschadus ehdamos stahdus waretu audsinahht. Ari pa seemu wina puisch em bija darba deesgan. Teem bija preeksch jaunās dshwojamas ehkas, kuru Pehters bija nodohmajis paschā leelzeta malā buhweht, balki un zits buhwejamš materialē japeewed, un tāpat ari smalka grants preeksch dahrsa zetu isbrugeschanas. Wa wafareem un pludu-lailā winsch teem mahjija dahrsneeka tihklus aust. Pee ta wija tam bija deesgan isdohschanas; bet wina kapitalis ari sneedsa til tahlu.

Mahkamā pawasara fanahja muhrneeki un buhwmani, kuri sahla pehz Pehtera plahna prahwu dshwojamu ehku buhweht. Pehters pats strahdaja ar saweem puischeem, nahsigi pa dahrsu dohbēs taisidams un stahdidams. Winsch bija sawos treipuschos itin agri kahpostu un kahlu stahdus isaudsinajis, kuras winsch aplahrtejeem kaimineem pahrdewa, un tā wina darbs sahla jau tam pelnu nest.

Wasaras widū Pehtera dahrs isstatijahs jau itin glihts. Wisi rudenti stahditi kohli saloja jauti un dohbēs auga wisadi faknu-augli, kuras winsch wareja jau ihsti agri sahht pahrdohht, kad tahdi faknu-augli nebija wehl zitur nekur dabujami. Wina puischeem bija dimi reises nedelā, kad aprinka pilsehta bija nedelas turgus, augli uš pahrdohschanu jawed, zaur ko Pehters labu naudas grafi eenehma. Ari wisadas pukēs bija pee wina itin agri dabujamas, kuras winsch bija sawos treipuschos isaudsinajis.

Tee paschi kaimini kas winu agrā netureja pee pilna prahta, nu preezajahs par Pehteri, un apbrihnoja wina isweizibu un mahkslu dahrsneezibā. Winsch tapa ari no wiseem mihlehts, tadeht ka winsch bija pret katru mihligs un laipnis. Tikai wina tuwalais kaiminsch, Leijas Dhsols, eenihdeja un apskauda winu tadeht jo wairā, ka ta dahrs bija wina mahjai gluschi preekschā, tā kā to newareja no leelzeta redseht. Winsch mehdsā beeschi Pehteri aprunaht; bet Pehters neistaišnjahs par to neko, tadeht ka winsch

sinaja, ka tahdas aprunaschanas newareja winam neko flahdeht. Bet weenreis tatschu, — kad Leijas Dhsols bija aprinka pilsehtas weefnizē, wairā kaudihm dširdohht, pilnā balsi fajijis, ka wina kaiminsch esohht to naudu, ar ko winsch tagad dahrsu eetaisohht un dshwojamu ehku buhwejoht, Mihgā sadšis, to winsch skaidri sinoht. — Pehters newareja to wairs ilgaki pazeeht, kad tee, kas tahdu aprunaschanu bija dširdejuschi, winam to pasajija. Sawu kaiminu apfuhdseht winam nepatika. Tadeht winsch aisgahja turpu un fajija uš to:

„Mihlais kaimin, ne mans nelaika tehws, neds es esam Zums ko launa darijuschi, ka Zums buhtu kahds eemeslis, mani eenihdeht un aprunaht. Par tahdahm aprunaschanam neesmu lihds schim neko istaisjees; bet kad Zuhš par daudš tahli eijat, un pat pilsehtas weefnizē, daudš leezineekem dširdohht, mani par sagli sauzat, tad to newaru wairs pazeeht, tadeht ka tas eewaino manu gohdu. Ja Zuhš neapfohlatees mani uš preekschu meerā list un neistrakstat man leezibu, ka Zuhš tohs wahrdus nemat atpakal, ko Zuhš par mani weefnizē runajuschi, tad man neatlikš zita nekā ko dariht, ka Zuhš apfuhdseht, un tad Zums nahksees gruhti aisbildinatees.“

Lepnam Leijas Dhsolam bija jadara pehz Pehtera peeprasichanas, jo winsch atsina, ka tad winam waretu flikti isect, kad Pehters winu apfuhdsetu. Winsch israhdijahs pret sawu kaiminu itin laipnis un aisbildinajahs ar to, ka wina galwa bijuse toreis no alus eesluse, un ka kaudis esohht Pehteram wairā ahstahstijuschi nekā winsch pateesi runajis; winsch atmemoht labprahht sawus wahrdus atpakal un wehlotees ar sawu kaiminu draudšigi dshwot.

No tahs reisas Pehteram bija no sawa kaimina aprunaschanahm meers.

Pahri gadu bija pagahjuschi. Pehters bija ar apbrihnojumu ahtrumu ar sawu dahrsneezibu uš preekschu gahjis. Wina jaunee auglu-kohti bija kuplōš sarōš; wina faknu-dahrsa dala isdewa tahdus bagatus un leelus augtus, kahdi wisā apgabala, pat muishas dahrsōš, nebija dabujami, un kuri winam tadeht labu pelnu eenesa; wina mahksligi eetaishtōš treipuschos auga seemā un wasarā daschadi siltu semju stahdi un pukēs, kuras winsch preeksch muishu treipuscheeem un pilsehtneeku lohgeem ar labu pelnu pahrdewa. Wina prahwa un gresna dshwojama ehka, kuras werandā daschadas smarshoschas pukēs leelōš pohdōš see-deja, krita katram garamgahjeem eewehrojami azis. Winsch tika no daudseem aplahrtejeem muishneekem usajiznahhts, lai pamahza winu dahrsneekus ari dahrsus un treipuschus kahrtigi eetaisht. Wina slawa sneedsahs wisā apgabala tahli, un wisur tika par winu runahhts. Bagatakee aprinka pilsehtas birgeri un rahtskungi usluhdsā winu uš sawahm weesibahm un mekleja ar winu eedraudsetees. Bet tomehr winsch neuspustahs lepnibā, kā daschō zits wina weetā daritu, kam tahda laime smaiditu, bet bija pret katru, pat pret semako, laipnis un satizigs. Winsch neaismirsa to, ko winsch bija sawam tehvam mirsoht sohlijis; winsch mihleja sawu tautibu un zeenija sentschu labōš tikumus.

Ari wina dšimtskungs nahza beeschi wina dahrsu apskatihht un preezajahs par wina mahkslu un weiklumu dahrsneeka sinaschanā.

6. Kà PehTERS eemihlejahs.

PehTERS bija jau 28 gadus wezs; bet tomehr wina plašchais darbu lauks nebija tam lihds schim wehl lahwis us prezefchanohs dohmaht, kaut gan tahdam flaiſtam un flaikam, flawenam un labi pahrtikuſcham jaunektam kahds winsch bija, netruhka ſelteneš, kaš pehz wina kahroja. Zil daſcha laba pilſehtas birgeru meita wehlejahs klufibà: „Kaut jel es winam patiftu!“

Ihpafchi Leijas Dhiſola Marija, kura bija wehl arweenu neprezeta, meta us winu tagad kahrigas azis un raudſija tam ſchà un tà peelabinatees. Ari ta pate wehleſchanahs bija winas tehwan, ſawu meitu ar flaweno un pahrtikuſcho kaiminu ſaprezinaht. Winsch apmekleja ar ſawu meitu beeschi Pehteri un flaweja wina dahrsu un mahkſlu. Tahdà paſchà mehrà, kà winsch bija ſenaki to nizinajis, tà winsch mehdsà to tagad wiſur uſleeliht. Winsch nemitejahs ſawu kaiminu luhgt, lai tas winu beeschi apmeklejoht, ko PehTERS ari kahdas reijas darija. Tahdàs reijas Leijas Dhiſols prata arweenu tà iſgahdaht, ka PehTERAM iſnahza ar wina meitu weentulibà kohpà buht, kura tad mehginaja ar laipnahm glaimoſchanahm wina ſirdi pee ſewis ſaiſtiht. Bet tas negribeja winai iſdohtees; jo PehTERS nomanija labi ſawa kaimina un wina meitas dohmas un winsch ſargajahs ar ſinu, ar Mariju dſikalàs, nekà weenaldſigàs ſarunàs eelaiſtees, tapehz ka winam ta, winas karaktera deht, nemaš nepatifa. Tomehr Marija, kura bija winu kaiſligi eemihlejufe, nemitejahs ar wiſu eepheju winu raudſiht peelabinatees. Wina palahwahs wehl arweenu us tehwa bagatibu un dohmaja, ka ar to waroht ari jaunekla mihleſtibu nopirkt.

Kaut gan PehTERS bija lihds ſchim pret wiſahm jauneklehm, ſkaiſtahm un bagatahm, pilſehtneezehm un lauze-neezehm, kuras us winu kahrigas azis meta, gluſchi weenaldſigàs iſturejees, tadeht ka neweena nebija winam ihſti patikuſe, un tahs neweena nebija paſpehjuſe ſwehtahs mihleſtibas juhſmas wina ſirdi ihſti mohdinahht, — tad tomehr reiſ tas brihdis peenahza, kurà ſchim ſaldahm deewigahm juhſmahm bija wina ſirdi jamohſtahs. Liktenš bija noſpreedis winam kahdu engetam lihdsigu meitinu eeraudſiht; kuras iſflats wina, lihds ſchim meerigi puſtoſchà ſirdi, mihleſtibas-uguni uſſchihla.

Winsch apmekleja, kà gohdigs dehls, beeschi ſawu mihlu wezaku kapus, us kureem winsch daſchadas ſmarſchoſchas pukes pohdòs tureja un apkohpa. Metahlu no ſaweju kapeem winsch bija ſen jau kahdu kapu, ar praſtu melnu kruſtu, eewehrojis, kuru winsch atrada arween no ruhpi-gahm rohſahm apkohptu un ar lauku puku puſchkeem un wainageem appuſchlotu, kamehr ziti tahdi aplahrtejee kapi bija gluſchi neuſkohpti un ar ſahlehm apauguſchi. Lai gan tas ir katra zilweka peenahkums, ſawu mihlu aiſgahjuſchu kapus kohpt un puſchkoht, tad tomehr winsch wehlejahs labpraht ſinaht, kaš minetà kapà duſš, un kaš to apkohpj; bet lihds ſchim winam tas nebija idewees iſtaujaht, tadeht ka ari kapu-uſraugs neſinaja to winam paſajht.

Kad winsch kahdà ſkaidrà agrà ſwehtdeenas rihtà bija pukes, us wezako kapeem, aplehjis un ſehdeja brihtinu dohmàs pee teem, tad winsch us reiſ iſdſirdeja ſohkus. Winsch paſlatijahs zaur pleederu kruhmeem un eeraudſija

pee minetà kapa flaiſku un flaiſtu jaunu meitinu, ween-teeſigàs, bet glihtàs drehbès gehrbuſchos. Wina nonehma no kapa ſawihtuſchus puku puſchkus un wainagus, iſpluhza kahdas neſahles, un uſlika jaunus lihdsatneſus puſchkus un wainagus. Tad wina nometahs zetòš un ſkaiſtija klufu luhgſchanu.

Meitinas ſkaiſts un peemihligš iſflats un tas tikumigs darbs, ko wina tagad darija, atſtahja ſawadu eſpaidu Pehtera ſirdi. Winsch ſehdeja wehl arweenu ſaldàs dohmàs pee ſawu wezaku kapeem, kad meitina bija jau ſen aiſgahjuſe. Pehdigi winsch peezehlahs un gahja pee ta kapa, pee kura winsch bija to ſkaiſtuli redſejis. Winam iſlikahs ta weeta til ſwehta, it kà winsch buhtu tur kahdu engeli redſejis. Winsch ſtahweja tur labu brihdi un uſſlatija tahs pukes, kuras winas mihlahs rohjinahs bija us kapa uſlikuſchas. Pehdigi winsch aiſgahja ſajuſis us mahjahm.

ſkaiſtules tehls rahdijahs arweenu wina gara-azim, deenàs ſtrahdajoht un naktis guloht. Winsch gaidija ar ilgoſchanohs nahkamo ſwehtdeenas rihtu, zeredamš to tad atkal kapehtà redſeht. Nedeta iſlikahs winam ſohhti gara.

Nahlamahs ſwehtdeenas rihtà winsch aiſgahja rihtagaiſmai auſtoht us kapehtu; jo wiſu nakti winsch nebija warejis ilgodamees ne aiſwehrt azis. Labu brihdi winsch bija tur par wolti gaidijis. Saule bija jau uſlehkufe, un tomehr wina ſkaiſtule wehl nerahdijahs. Winsch ſahka jau dohmaht, ka wina ſchoreis neatnahks. Tad us reiſ kahdi ſohli tuwojahs un — wina peenahza pee minetà kapa, to tàpat, kà winà ſwehtdeenas rihtà, ar jaunahm pukehm un wainageem appuſchlodama, un tad zetòš klufu luhgſchanu ſkaiſtidama.

Winsch ſkaiſtijahs nopeetni zaur pleederu kruhmeem un wina ſirds puſtēja ahtri. Winsch gribeja zetees, tai pee-eet un to uſrunahht, bet ne-eedrohſchinajahs. Tagad winsch apnehmahs wiſadà wiſe to noſkatitees, kur wina dſihwo. Tadeht, kad wina no kapa aiſgahja, winsch gahja tai eetahki pakal.

Wina aiſgahja us pilſehtu un eegreeſahs kahdà mašà nebrugetà ſahnu eelinà. Tur winsch ne-eedrohſchinajahs wairs tai pakal eet, lai ta to nepamanitu. Par laimi eelina bija taiſna, un winsch redſeja pee ſtuhra ſtahwedamš, ka wina eegahja kahdà mašà kohka naminà. Pehz laba brihſcha winsch gahja tai mahjinai garam un eewehroja winas numuru.

Kahds no wina ſenakeem ſkohlas beedreem bija tajà pilſehtinà pee rahtes par ſkrihweri. Tam winsch rakſtija wehſtuli un uſdewa, lai ranga ſlepeni iſklaufchinahht, kaš ta ir par jaunkundſi, kaš tajà mahjinà dſihwo un lai to tam drihš pawehſti.

ſkrihweris atnahza pee wina tahs paſchas deenas warà un pawehſtija, ka ta eſoht kahda ſchuweja, gohdiga, tikla un labi ſkohlota meita. Winas tehws, kurſch preeſch trim gadeem miris, eſoht bijis iſdeenejis ſaldats un kalpojis ilguš gadus pee rahtes par ſulaini. Winsch bijis gohdigs wihtš, kuru wiſi mihlejuſchi. Wina leelakahs ruhpes bijuſchas tahs, ſawu weenigu meitu kreetni audſinaht un labi ſkohlot; un ta bijuſe weenigà manta, ko winsch warejis mirſtoht ſawam behrnam atſtahht. Wina prohtot ſmalkus rohlas-darbus un pahртеefot zaur teem ar ſawu wezo mahti labi. Pat bagatahahs pilſehtas kundſes dohdot winai darbu un flawejoht winas praſchanu. Bai-

räl jaunekti, un daschi pahrtikuschi, esohrt winai sawu mihlestibu weedahwajusch; bet wina esohrt wifus atraidijuse.

Schi fina patika muhfu Pehteram. Nu winsch wifu masal jel sinaja, kas wina skaitstule ir. Winsch bija pasinis wezo rahtes fulaini, gohdigo Preediti, kurfch bija wina nelaika tehwa draugs bijis. Ari wina meitu winsch bija, aprinka skohlâ eedams, wairäl reischu redsejis; bet tad ta bija wehl gluschi masa bijuse, — tadeht winsch to tagad pee-auguschu wairs nepasina. Wina firds fazija tam skaidri, ka winsch tilai to mihlejoht un nelahdu zitu seeweeti. Tagad winsch drihlfsteja zereht, ka winsch atradihs pee tahs pretmihlestibu. Winsch peekohdinaja skrihweram, lai par to, kas winu starpâ runahs, neweenam neko nesala.

Nahklofchâ swehtdeenâs rihtâ winsch gahja atkal agri us kapsehtu, ar to apnemfchanohs, tagad sawu skaitstuli usrunaht un ar to tuwaki eepasihtees.

Wina atnahza un appuschkoja tâpat kâ lihds schim sawa tehwa kapu. Kad wina bija atkal luhgfschanu no skaitijuse un taifijahs eet, tad winsch tai tuwojahs ar pufstochu firdi un sweizinaja to laipni.

Wina fanehma sweizinaschawu nosarfdama.

„Peedohdat man jaunkundse,“ winsch to usrunaja, „ka es Zuhš trouzeju. Esmu jau wairäl swehtdeenâs rihtôs, sawu wezako kapus apmekledams, noslatijees, ka Zuhš sawa mihla tehwa kapu, ar ihsto behrna-mihlestibu, appuschkojeet; bet lihds schim ne-ee drohschinajos Zuhš usrunaht, tapeh; ka es Zuhš nepasinu. Bet tagad, kad sinu, ka schi kapâ dufs mana nelaika tehwa draugs, kuru es ari behrnibas gaddôs pasinu, newareju rimtees, Zuhš ne-usrunajis. Preezajohs, ka Zuhš sawa tehwa peeminu tâ zeenijat un wina kapu puschkojeet.“

„Katra gohdiga behrna peenahkums ir sawu wezako kapus uskloht, ja tas ir tam eespehjamâ,“ tâ wina atbildeja stohstidamahs. „Mans tehws bija labs tehws, kas par mani ar leelahm ruhpehm gahdaja; tadeht jo wairäl mans peenahkums ir, wina peeminu zeeniht.“

„Ja, gohda wihrs winsch bija, to leezibu es ari waru par winu doht.“

„Zuhš lungs efat Taurina lungs, par kuru muhfu pilfehâ dauds slawefchanas dsird?“ wina prasija drusku drohschaka palikdama.

„Kâ Zuhš mani pasihstat?“ winsch prasija. „Tad kad es preeksch kahdeem weenvadsmiit gadeem schahs pilfehâs aprinka skohlu atstahju, Zuhš bijat tilai dewini jeb desmit gadu wezi; tadeht no ta laika Zuhš newarat mani wairs pasihst, tâpat kâ es Zuhš wairs nepasinu.“

„Es Zuhš pahri reises no tahleenes redseju un man tila fazihst, ka Zuhš esohrt Taurina lungs.“

„Zeru, ka mehš buhsim us preekschu labaki pasihstami, Preedites jaunkundse,“ winsch fazija tai firfnigi rohku sneegdamâ. „Muhfu tehwi bija draugi dsihwojot; winu kapi ir weens ohtram tuwu. Behrnischla mihlestiba muhs abus speesch beeschi schurpu atnahkt. Tadeht tē mehš warefim us preekschu fatiktees un netrauzeti par muhfu mihleem aifgahjuscheem farunatees, ja tilai tas Jums nau par nepatilschanu.“

„Es waru tilai preezatees, ka Zuhš neefat par lepnu, ar nabaga meiteni farunatees,“ wina atbildeja galwu no-fahrdama.

Ubi aifgahja reisa no kapsehtas, un Pehters to pawadija lihds pilfehtrinai. No wini eijohrt runaja, tas mums nau sinams. Bet Pehters pahrgahja schorei itin preezigs un jautris mahjâ, zaur ko wareja manihst, ka winam bija labas zeribas.

Nahklamâ swehtdeenâs rihtâ winsch panehma pahri pohdus ar krahfschnahm pukehm lihdsi preeksch Lisetes tehwa kapa, par ko wina tam firfnigi pateizahs. Tagad abi gahja kohpâ pee weena un ohtra kapa un tad passaigajahs rohlâs kehruhschees un draudsigi farunadamees labu brihdi pa kapsehtu. Pehdigi winsch to pawadija lihds pilfehtri. Un tâ wini sagahja katrâ swehtdeenâs rihtâ.

Katris, kas winus tâ kohpâ redseja, dohmaja, ka wini ir famihlejuschees. Un winu firdis mihleja teescham ween ohtru, kaut gan wini wahrdds tilai par draudfibu runaja.

7. Sawads atgadijums.

Nets famihlejees pahris ir til laimigs, ka winu mihlestiba neteef apklausta; un jo taifnaki un ustizigaki kahds pahris mihlejahs, jo leelaks preeks un patilschana ir skaugeem, winu mihlestibu ahrdiht un isnihzinaht, un ka tas teescham noteekahs, to katris buhs dsihwē eewehrojis. Ari muhfu pahram gadijahs apflaudeji.

Leijas Ohsola Marija, kura bija apnehmufehs wisadâ wihse mehginahst Pehtera mihlestibu eemantohst, nomanija driht, ka tas no winas pehdigâ laikâ pawisam atrahwahs un negribeja ar to wairs nemas fatiktees. Wina nahza tuhlin us tahm dohmahm, ka tas buhs kur zitur few mihlako israudsijs; un kura ta ir, to wina gribeja skaidri sinahst. Tadeht wina usdewa kahdai wezenei, kura bija lohiti plahpiga, kâ jau arweenu tahdas wezenes, un blandi-jahs pa laukeem un pilfehtri ubagodama, lai mehgina isdibinahst, ar kuru jaunkundsi Taurina Pehters mehds labprahst fatiktees, par ko wina apsohlijahs tai labi aismahst.

Kahdâ swehtdeenâ no rihtâ wezene atnahza un pasazija, ka wina redsejuse, ka Pehters ar skrohdereni, Preedites Liseti, no kapsehtas isnahkuschi, rohlâs kehruhschees un mihli tehersedami, un apsohlijuschees nahklamâ swehtdeenâs rihtâ atkal kapsehtâ fatiktees.

Nu Marija sinaja deesgan, zil wina wehlejahs sinahst.

Nahklamâ swehtdeenâs rihtâ wina aifgahja itin agri weena pate us kapsehtu un paslehpahs netahlu no Pehtera wezaku kapeem beesâ pleederu krumâ.

Pehz pusstundas ari Pehters atnahza un peh; masa brihtina Lisete. Ubi sasweizinajahs firfnigi; tad aplehja pukus us abeju kapeem un apfehдахs peh; tam blakus us benka pee Pehtera wezaku kapeem, kur wini brihtinu mihligi tehseja, nemas nedohmadami, ka kahds winus noklausitohs.

Pehz laba brihicha wini gahja rohlâs kehruhschees is kapsehtas ahra un us pilfehtrinas pusi. Nu Marija isnahza no slegenahs weetas no duhmahm gluschi farkana.

„Es gahdashu, ka ta nabaga meitene nedabu to kreetno sehnu par wihru, preeksch kura tilai es, bagata tehwa meita, esmu deriga,“ tâ wina runaja draudedama pee sewis, ar duhmigahm azim aifgahjejeem pakat skatidamahs, un tad staidjahs us mahjahm.

Pehters gahja swehtdeenâs rihtâ atkal us kapsehtu, un gaidija us sawu Liseti, kâ jau arweenu. Bet schorei wina neatnahza wis til agri, kâ zitahm reifahm,

un lika winam ilgi gaidiht. — Pulkstēns bija jau aštoni un wina nebija wehl atnahkufe, kaut gan abi bija pagahjušchā fwehtdeenās rihā norunajušchi, fchoriht atkal kapfehā fatiltees.

Winfch gahja nemeerigs uš mahjahm, dohmādams, ka wina Lisete buhs fašlimufe, un apnehmahs tuhlin pahrgēhrbtees un uš pilsehtu eet to apraudsiht.

Winfch bija gataws uš eeschanu, kad Leijas Dhsols ar fawu meitu eenahza un wina laipni fweizinaja.

„Ah, kaimin, ne-efmu dohmās wihlees, ka Juhs eeseet fhodeen uš basnizu,“ tā winfch ušrunaja Pehteri. „Mediu, ka Juhs ešat jau gatawi uš eeschanu; tadeht waresim, ja Jums patihk, reisā eet. Deena ir fhodeen mihliga un jauka.“

„Uš basnizu gan nedohmaju eet, bet kur zitur,“ Pehters atbildeja faihdsiš.

„Tā, tā. Jauni neapprezejufchees laudis mihlo arweenu fwehtdeenās labaki kur zitur išeet, nekā uš basnizu. Eš biju fawōs jaunibas gadōs tahds pats. — Eš waru Jums, kaimin, ko jaunu pastahstih, kas muhsu gohdigā apgabalā reti noteek: Bijufchā rahtes fulaina, Bredites, meita, kura ir pilsehtā par fchuweju, ir manai Marijai selta kabatas-pulkstenu nošagufe — —“

„Kas!?“ Pehters išfauzahs ahtri winam walodā krišdams.

„Ja, Bredites meita,“ Leijas Dhsols runaja wihpfnodams tahlaki. „Marija, stahsti tu pate wišu no gala.“

„Tas newar buht teefa!“ Pehters išfauzahs atkal zeetā balsi.

„Bet tas ir teefa, kad eš Jums faku,“ Marija fajija un uškatija kaiminu ar swehrodamahm azim. „Wina proht labi fchuht, tadeht eš to wakar liku zaur deenasta meitu luhgt, lai atnahk man preeksch jaunās kleites drahnu fagreest, un wina ari atnahza, jo wina sina, ka eš tai par darbu labi aijmaksaju. Kamehr wina bija pee manis, man bija waijadsiha uš klehti aiseet un wina palika weena manā istabā. Kad wina bija aigahjufe, tad eš fahku ko pa fawu komodi mekleht, un atradu tuhlin, ka mans pulkstēns nebija wairs eeraštā weetā, kur to biju preeksch fchuwejas atnahkshanas eelikufe un atflehgu preekschā aif-

mirfufe. Eš pahrmekleju wišu komodi, bet pulkstēns bija un palika pagalam. Gefahlot eš gan nedohmaju, ka fchuweja buhs to nošagufe, tadeht ka wišas kundjes pilsehtā flawē to par gohdigu un uštizamu. Bet kad nu pa to starpu neweens zits newareja manā istabā ee-eet un eš fskaidri atminejohs, ka preeksch winaš atnahkshanas eeliku pulkstenu komodē, tad tatschu man bija uš wina jadahmā. Eš pasaziju to fawam tehvam, un winfch gahja tuhlin uš pilsehtu un lika zaur polizeju fchuweju pahrmekleht. Un tā tad — mans pulkstēns bija atradees winaš komodē.“

„Wina gan seedsahs raudadama, ka wina nesinoht, kā pulkstēns winaš komodē tizis, bet tas neko nelihdseja — wina tika aišwesta uš zeetumu,“ tā Leijas Dhsols beidsa fawas meitas stahstijumu turpinah.

Pehters bija wišu meerigi noklausijees. Wina waigi bija no dušmahm uguns-farfani pahrwehrtufchees.

„Tas nau teefa, ka Bredites jaunkundse juhsu pulkstenu šagufe!“ winfch išfauzahs fkarbi. „Eš waru par to galwoht, ka wina ir newainiga!“

(Nahkofchā numurā beigas.)

Atbildas.

R. L. — R. Wišs teek fuhthits kā pa wezam; ušnemim abus, til ka garakā raksta beigas buhs jaatstahi.

R. Sh. — G. Ispildibts.

S. J. — G. Refannojatees, ka til ilgi bes atbildas; drihs ar wehtinzi wairak.

„Palcijas Magohnitei“. Juhsu „iš tautigahm jubsmahm drebošchahm rohziuahm wihtu rudju-pukfchu krohuiti“ noguldinajahm dještrā kapinā papihru kurwiti, jo tas preeksch „kreetna tautas-dehla“ bija par gaen un par teewu, un „Grohchu Jahnitis“ un „Gemanaktu Sprizitis“ ešoh t aijzelojufchi pee „Dabas keunera.“ Redakzija.

Atbildešams redaktors un išdewejs: G. Mather.

Sludinājumi.

Pee

Zieglera un beedreem Rihgā

Pileelā Nr. 19

dabujami un apstellejami:

ween- un diwjuhga kohka un dšelscha artli,

wehtijamas mašhines, rohkas un gepela kutamas mašhines,

kā ari

Anglu superfosfats,

wehž Rihgas politehnikas analises.

Jauneklis,

aprinka-fkohlas mahzibas kuršu beidsis, wehž tam fahdu iš Kreewijas augstahm semkohyibas fskohlahm

apmeklejis, wairak gadus ar mešcha kohyshanu darbojees, ar labahm atestazijahm mekle par mešcha-kohyweju, wagašta jeb ari muišchās rakstu-wedeju weetas. Klaktakas sinās „Baltijas semkohyja“ redakzija. 2

Skohlas-grahmatas

til lab' jau leetatas, kā ari jaunās, wišadās walodās, weedabwa uš tuwodamōs fskohlas-laitu fawā lauwist-wahzifkā grahmatu bohde. Geksch-Rihaas, leelajā Skoleju-eela Nr. 4. J. G. G. Kaptein.

Tur wat ari nem vreti apstelleschanas un sludinaschanas preeksch

Baltijas semkohyja.

Apstelletaji war libdž fchim isnahkufchōhs nummurus wehl libdžā dabubi. 2

Skohleuus,

kas Zelgawas fskohlās eet, weenem ušturā un uškatā Ottilie Allunan, Satajā eelā Nr. 2.

Zelgawā — 30. augustā.

Kā zitus gadus, tā ir fhogad, fwehtihš Zelgawā dšimtbuhschanas atzelschanu. Katram schahs semes dehlam fchi deena no leela swara, un tee, kas to atsihs, tee netruhks uš fwehtkeem; bet ja kas ko ihpašchu sinatu un ešpehtu fwehtkus išglihtoht, to mihli luhdsam, fchis leetas deht farakstitees jeb aprunatees ar B. Allunana k. Zelgawā, Satajā eelā Nr. 2.

Swehtku komiteja.

Skohlas-behrni,

kas Zelgawas fskohlas apmeklē, war dabohht kohrteli un ušturu par lehtu zenu pee Kurj. Sub. Fabrwaldes rakstuwedeja, befrakta Lawdaneki, Zelgawā, Sata eelā Nr. 30, kur ari runā un rakstōs Kreewu walodā mahzā.